מדוד והבא ואיכא דאמרי שאמרה מאד מאד

הביא בלא מדה יורבו יתירה הוספת לי אמר

רב יהודה אמר רב ירמיה בר אבא מלמד שרכב

על ארי זכר וקשר תנין בראשו לקיים מה

שנא' יוגם את חית השדה נתתי לו לעבדו:

בותני' אלא ישכור אדם פועלים בשבת ולא

יאמר אדם לחבירו לשכור לו פועלים יאמן

מחשיכין על התחום לשכור לו פועלים ולהביא

פירות יאבל מחשיך הוא לשמור ומביא

פירות בידו כלל אמר אבא שאול כל שאני

זכאי באמירתו רשאי אני להחשיך עליו:

למ' (פשימא) מ"ש הוא ומ"ש חבירו אמר

רב פפא יחבר נכרי מתקיף לה רב אשי

יאמירה לנכרי שבות אלא אמר רב אשי

אפילו תימא חבירו ישראל הא קמ"ל לא יאמר אדם לחבירו שכור לי פועלים "אבל

אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי

לערב ומתני' מני כרבי יהושע בן קרחה

דתניא ילא יאמר אדם לחבירו הנראה

שתעמוד עמי לערב רבי יהושע בן קרחה

אומר אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד

עמי לערב אמר רבה בר בר חנה אמר רבי

יוחנן הלכה כרבי יהושע בן קרחה ואמר

רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מ"ם דרבי

יהושע בן קרחה דכתיב יממצוא חפצך ודבר דבר ידיבור אסור הרהור מותר רמי

ליה רב אחא בר רב הונא לרבא מי אמר

ר' יוחנן דיבור אסור הרהור מותר סאלמא

הרהור לאו כדיבור דמי יוהאמר רבה בר

בר חנה אמר רבי יוחנן בכל מקום מותר

להרהר חוץ מבית המרחץ ומבית הכסא

שאני התם דבעינן יוהיה מחניך קדוש

וליכא הכא גמי כתיב יולא יראה בך ערות

דבר ההוא מיבעי ליה לכדרב יהודה "דאמר

רב יהודה יעכו"ם ערום אסור לקרות קרית

שמע כנגדו מאי איריא עכו"ם אפי' ישראל

גמי לא מיבעיא האמר לא מיבעיא ישראל

דאסור אבל עכו"ם כיון דכתיב ביה אשר

בשר חמורים בשרם אימא שפיר דמי קמ"ל

אימא הכי נמי אמר קרא יוערות אביהם

לא ראו ודיבור מי אסיר יוהא רב חסדא ורב

המנונא דאמרי תרוייהו יחשבונות של מצוה

מותר לחשבן בשבת וא"ר אלעזר ייפוסקים

צדקה לעניים בשבת וא"ר יעקב בר אידי

אמר רבי יוחנן מפקחין פיקוח נפש ופיקוח

רבים בשבת והולכין לבתי כנסיות לפקח על

עסקי רבים בשבת בוא"ר שמואל בר נחמני

א"ר שיוחנן הולכין למרמיאות ולקרקסאות

ולבסילקאות לפקח על עסקי רבים בשבת

ותנא דבי מנשה משדכין על התינוקות ליארם בשבת ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו

אומנות יאמר קרא ממצוא חפצך ודבר דבר

חפציך אסורים חפצי שמים מותרין א"ר יהודה ∘

אמר שמואל חשבונות של יּ[מלך]י ושל מה

בכך מותר לחשבן בשבת תנ"ה ייחשבונות

שעברו ושעתידין להיו' אסור לחשבן של ∘ִמלך

בה לי הוא ומה לי חבירו. ואם תאמר ונימא דחבירו היינו דאמר ליה שכור לי פועלים למחר וי"ל דא"כ מאי איריא חבירו אפי" הולך למחר אלא משום דשאם יש

בורגנין הולך הא לאו הכי לא: ורבי יהושע בן קרחה היא. יש מפרש דר"ע קרוי קרחה שהיה קרח כדתניא בפרק בתרא לבכורות (דף נת. ושם) אמר בן עואי כל חכמי ישראל דומין לפני כקליפת השום חוץ מן הקרח הזה ואומר שזה סיה ר"ע והיה לו בן ששמו יהושע כדאמר בפרק קמא דשבועותה א"ל ר' יהושע בנו של ר"ע לר"ע ואין נראה הרח בבדיחותה בעלמה חין לנו להרותו כו כל שעה דלשוו גנות הוא שנא' עלה קרח עלה קרח (מלכים ב ב) ואמרינן נמי לקמן (דף קנב.) אמר ליה ההוא לדוקי לר' יהושע בן קרחה מהכא לקרחינאה כמה הוי הרי שהיה מגנה אותו על שהיה קרח ועוד אמרי׳ במגילה פרק בתרא (דף כח.) שאל רבי את רבי יהושע בן קרחה במה הארכת ימים כו' א"ל רבי ברכני א"ל יהי רצון שתגיע לחצי ימי ואי ר' יהושע בן קרחה בנו של ר"ע והא קיימא לוף דלא נשא ר"ע בת כלבא שבוע עד שקיבל עליו לעסוק בתורה ואו היה בן מ' דתניא בסוף ספריא מ' שנה שימש ת"ח מ' שנה פירנס את ישראל וכל ימיו ק"כ שנים ואמרי" בקידושין פרק בתרא (דף עב.) עד שלא מת ר"ע נולד רבי ואפילו נולד ר' יהושע בשנה ראשונה שנשאה לא נשאר כי אם פ׳ שנים מר״ע ורבי יהושע בשעה שבירך את רבי היה בן ק"מ שנים לכל הפחות שבפחות מע׳ שנה לא היה מברכוב ואז היה רבי לכל הפחות בן ס' וא"כ לא היה מברכו רק מי׳ שנים ועוד נראה ג שלא נשאה עד שעסק בי רב תרי סרי ותרי סרי שנין נמצא כשהיה רבי יהושע בן קרחה בן ק״מ היה רביד יותר מחלי ימיו לכך נראה לר"ת דלא ר״ע היה אלא איניש אחרינא היה ששמו קרחה וקרחה הוא שם אדם כמו קרח ונולד הרבה קודם ר' יהושע בנו של ר"עש. מ"ר: אומר אדם לחבירו הנראה שתעמוד עמי לערב. י״א דדווקא לחבירו אבל לנכרי אסור לפי שהוא (א) [עושה] לדעת אותה [אמירה] ואינו נראה דהא שרינן ליה הכא משו׳ דדבור אסור והרהור מותר וא"כו ל"ש נכרי ל"ש ישראל. מ"ר: ודיבור מי אסור. פי׳ מן התורה דהא מדשרינן דיבור של מצוה מכלל דמדאורייתא שרי: ואמר ר"א פוסקין צדקה לעניים בשבת. וא״ת מק לריך לאתויי (כ) הא ה"ל לאתויי מילתייהו דבית הלל [בפי"ז] (בתוספתא) דתני אין פוסקים לדקה אפי׳ להשיא יתום ויתומה ואין משדכין על התינוקות ליארס בו דברי בית שמאי ובית הלל מתירין ול"ל דניחא ליה לאתויי מילתא מדוד. מעות ודינרי זהב והבא: ורבו יתירה הוספת לי. לאחר שהיה ז' שנים בהמה וחזר למלכותו היה משתבח כן. ומהו התוספת שקשר תנין גדול נחש גדול ברחשו של חרי כמין חפסר: מתני' לח ישכור אדם פועלים. דכתיב (ישעיה נח) ממלוא חפלך: ולא יאמר

> כיון דהוא אסור חבירו נמי אסור דהם ישראל הוא והשולחו עובר משום לפני עור לא תתן מכשולש: אין מחשיכין על התחום. לקרב עלמו בשבת עד סוף התחום ולהחשיך שם שיהא קרוב למקום הפועלים או לפרדם להביא פירות דכל דבר שאסור לעשותו בשבת אסור להחשיך עליו: אבל מחשיך הוא. להיות קרוב לנאת לשמור פירותיו וזה דבר המותר בשבת לשמור פירותיו אם היו בתוך תחומו: ומביא פירות בידו. הואיל ועיהר מחשבתו לא היה לכך: כלל אמר אבא שאול. נותן היה כלל בדבר זה להוסיף דברים אחרים כיולא בו. ולקמיה 🗣 מפרש לאתויי מאי: כל שחני וכחי בחמירתו. שחני רשחי לאומרו לחבירי או לנכרי בשבת לעשות למולאי שבת רשאי אני להחשיך עליו: גבו' מחי שנה כו'. ופשיטה דכיון דאמר לא ישכור ה״ה לא יאמר לחבירו דהא ישראל הוא כמותו ולא מלי לאוגרינהו: אמירה לנכרי שבות. וכבר סתמה רבי למתני׳ט נכרי שבא לכבות אין אומרים לו כבה: הא קמ"ל. משנה יתירה בהדיא הוא דלא לימא ליה אבל סתמא שרי ליה למימר: הנראה. עכשיו נראה אם תעמוד עמי לערב אם תבא אלי לכשתחשך ושניהן יודעין שעל מנת לשוכרו לפעולתו הוא מזהירו וכיון דלא מפרש בהדיה שרי כדמפרש טעמה לקמן דבור אסור הרהור מותר: מותר להרהר. בדברי תורה: והיה מחניך קדוש. ולא כמיב ביה דבר אלא מקום חנייתך תהא בקדושה וטעמא משום דישראל מהרהרין תמיד בדברי מורה: ערות דבר. אלמא לא אסיר ליה אלא בשעת דבור: ההיא כדרב יהודה. כלומר לעולם והיה מחניך קדוש משום הרהור תורה ואפי׳ אין דבור ולא יראה בך ערות דבר במילתה החריתי מיירי דהסור בשעת הדבור ולא בשעת הרהור כגון להסתכל בערוה: עלו"ם ערום. כ"ש ישראל כדמפרש ואזיל: אימא שפיר דמי. דכבהמה בעלמה הוה: וערות אביהם. אלמא ערוה היא בבן נח: ודבור מי אסור והא אמר רב חסדא כו'. וכל הני דבור הוא: פקוח נפש. בדבר שיש בו סכנה. פקוח דיקומבימונ"ט: ופקוח דרבים. כגון טרטייאות וקרקסאות לרשות: ובסילקחות. מיני פלטין הן ששם נאספו לבית הוועד: ללמדו אומנות. דהא נמי מצוה היא דכל שאינו מלמדו אומנות מלמדו לסטות. ומלוה ילפינן מקרא בקדושין בהאשה ניקנית (ד׳ ל:): של מלך. של עלה שחינו שלו וחין לריך בכך כגון הרולה לבנות בית כך וכך לריך להוליא בו. ול"נ כמו מה לך מה לך ולחשבונות הללו הרי אין צורך בהן לא לך ולא לאחר כגון ההיא דפרישית:

353

א) [עי" מוס יקומן ע"ב ד"ה ואין], ב) [עירובין סו: גיטין ח: ב"ק פ: ב"מ ל.], ג) ע"ו ז. [מוספ' פי"ח], ד) לעיל קיג:, ה) [ברכות כ:], ו) שם כד: לעיל מ: קידושין לג. ע"ו להבירו כו'. בגמרא פריך פשיטא מד: זבחים קב:, ז) ברכות מד: זבחים קב:, ז) ברכות כה: ע"ש, ח) כתובות ה, ע) [5"ל יותקן, י) גי רש"ל דמת, כ) לעיל קיג, () [5"ל הלך כלומר מותר אדם לחשב יאן כטונו מוטו ואט מושב אורחיו הקרואים. ערוך ערך חשב], מ) בס"י מה לך, () [מוספ' פי"ח], מ) בס"י מה לך, ע) [ויקרא יט], ב) [ע"ל קכא.], ק) [דף ו.], ד) [כתובות סג. ועיין שם ובאבות דר"יג פ"ו], ש) [וע"ע תום' בכורות נח. ד"ה חוץ ותוס׳ ב"ב קיג. ד"ה ומטו ותום׳ פסחים היב. ד״ה תורה אור השלם ו בה זמנא מנדעי יתוב ו ביי וְהָּבָּא בְּיּבְוּיְצִי יְוּשׁב וְזוֹי יְתוּב עֵלֵי וְלִי הַדְּבְרי וְרָבְרְבָנִי יְבָעוֹן וְעַל מֵלְכוּתִי ירמיהו כז ו

הָתְקְנֵת וּרְבוּ יַתִּירָה הוּסְפַת לִי: דניאל ד לג 2 וְעַתָּה אָנכִי נְתַתִּי אָת כְּל הָאָרְצוֹת הָאָלָה בְּיִדּ וְבוּבִּדְנָאצִר מֶלֶךְ בְּכֶל עַבְּדִּי וְגָם אָת תִּיִּת הַשְּׂרָה עַבְּדִּי וְגָם אָת תִיִּת הַשְּׁרָה נתתי לו לעבדו:

לוסן,

ירמיהו פֿן אָם הָשִׁיב מְשָׁבְּח רְגְּלֶּךְ אֲשׁוֹת חֲפָצִיף בִּיוֹם קְדְשִׁי מְשׁוֹת חֲפָצִיף בִּיוֹם קְדְשִׁי וְיִ מְכָבָּד וְבַבְּדְתוֹ מֵעְשׁוֹת וְיִ מְכָבָּד וְבַבִּדְתוֹ מֵעְשׁוֹת דרביר ממצוא חפצר ודבר ַּבְּרֵי יְיָ אֱלֹדֵיף מִתְתַּלֵּף בְּקֶרֶב מִחֲנֶף לְתַּצִילְף וְלְתַת אִיבֶיף לְפָנִיף וְתָיָה מַחֲנֵיף סדוש ולא יראה בר ערות יִּבְר וְשָׁב מֵאַחֲרֶיף: דברים כג טו

דברים כג טו זַתְעְגְּבָה עַל פָּלַגְשֵׁיהֶם 5 אֲשֶׁר בְּשַׂר חֲמוֹרִים בְּשָׂרָם וזרמת סוסים זרמתם: יחזקאל כג כ

וויקאר בל כל פונקח שם וְיָפֶּח אָת הַשְּׁמְלָה וְיָשׁׁימוּ עַל שְׁבֶּם שָׁמְלָה וְיָשׁׁימוּ עַל שְׁבָּם שְׁנִיהָם וְיַלְכוּ אֲחֹרְנִית שְׁבִיהָם וַיִּלְכוּ אָת עָרְוַת אֲבִיהָם וַיְבַּסוּ אַת עָרְוַת אֲבִיהָם אחרנית וערות אביהם לא ראו:

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה אומר וכו' לפי להוא רוצה לדעת אותה במול רוצה לדעת אותה מלאכה ואינו: (ב) ד"ה ואינו וכל ה"ל מלא ולת מילתא מילתא מילתא מילתא מה לריך לאתויי מילתא דרבי אלעזר ה"ל לאתויי:

גליון הש"ם

גם' חבר נכרי. עי׳ סוכה דף לט ע"ל תוס' ד"ה הלוקח ועי׳ מג״א סימן תק ס״ק ג:

לעזי רש"י

דיקומבימונ״ט [דישקומברימינ״ט]. פעולת פינוי.

מוסף רש"י

בוו כן ד ל ש. התלכנן (בים צג. הרהור מלדכנן (בים צג. הרהור מותר. להרהר ללנו כן וכן מילחות אני ליפות אני ליפות אני ליפות אני ליפות שמים מוחרים. כנון שמים מוחרים. כנון מוקים לדקה ומשדכין על המינוקות ליפות (שם).

הוא נמי לא מצי למימר אשכור פועלים למחר דעד כאן לא קאמר רב יהודה אמר שמואל מותר לאדם לומר לחבירו לכרך פלוני אני

לר"ת דמה שקראו בן עואי לר"ע דרבי אלעזר דמהתם לא הוה שמעינן פסיקת לדקה לעניים דהא לא שרי

בית הלל אלא להשיא יתום ויתומה:

בב א מיי׳ פכ"ג מהל׳ שנת הלכה יב סמג לאוין סה הלכה יב סמג לאוין סה טור שו"ע או"ח סימן שו סעיף ב: בג ב ג מיי פכ"ד שם

הלכה ג סמג שם טור שו"ע או"ח סימו שו סעיף א

סמג שם: בה ה מיי' פכ"ד שם הל"ד וסמג שם טור שו"ע או"ח סימן שו סעיף

י. בו ו מיי׳ פ"ג מהלכות ק"ש הלכה עז סמג עשין יח טור שו"ע או"ח סימן עה

שות שויע חויים סימן עה סעיף ד: בז ז ח ט י מיי פכ"ד מהלכות שבת הל"ה סמג לאוין סה טוש"ע או"ח כימן שו סעיף ו:

בח ב מייי שבת הלי״ח סמג שם טור שו״ע או״ח סימן שו סעיף ז:

מוסף תוספות

א. מ' שנה עסק בפרקמטיא. תוס' נ"ב קיג. ד״ה ומטו. ב. שכן הם סתם שנות חיי אדם. דכתיב תהלים צ') 'ימי שנותינו' (תהלים צ') "ימי שנותינו שבעים". תוס" נכולות נח. ד"ה חוץ. ג. דסברא. תוס" ב"ב קיג. ד"ה ומטו. ד. בן פ״ד שהוא. מוס׳ ב״ב היג.

רבינו חננאל לא ישכור פועלים בשבת

ולא יאמר לחבירו שכור לי פועלים וכו׳. ואקשינן עלה מ״ש הוא ומ״ש חבירו. ובא רב פפא לאוקמיה למתניתיז . בחבירו גוי. רב אשי אמר אפילו תימא בחבירו ישראל אומר לו הנראה שתעמוד עמי לערב. כלומר אסור שיאמר לו לערב לד לשכור לי מוטלים או ריוטא רו שיאמר לו לערב לך לשכור י. לי פועלים או עשה לי יר פועלים או עשה לי מלאכה כך וכך מותר, כר' יהושע בן קרחה. ואמר ר' וחנן הילכתא כר׳ יהושע בן . קרחה. ודייק ר' יוחנן ואמר טעמיה דר' יהושע בן קרחה , דיבור בפירוש אסור הירהור מותר, די ממצוא חפצך ודבר דבר. ואקשינן עליה והא הוא דאמר בכל מקום מותר להרהר חוץ ממרחץ ובית מיבעי ליה לאסור אפילו ערותו של גוי דאשכחנו שמועות [כ]אחת שאפילו דבור אמרינן מותר בשבת ואילו הן, חי ופוסקין צדקה מדרשות לפקח על עסקי . לבתי והולכין רבים, זיאטראות ולרחי הרהמאות משדכין על התינוקות ליארס, ועל התינוק ללמדו . אומנות. וללמדו ומפרקינז אלא אמר קרא ממצוא חפצך ודבר דבר, חפצך אסורין בדבור חפצי חפצי שמים הן. חשבונות של מלד. פירוש מילד.

ושל אורוים (נוסובן, ייבא 10ין הלך לאיש השישיר. כלומר מותר לאדם לחשב אורחים הקרואים (נ״א: למנות אורחותיו) להסב אצלו בסעודה, וכדתנן מונה אדם את אורחיו ואת פרפריותיו. פי׳ חשבונות של מה בכך, כמו שיחשב אדם חשבון כגון חיילות המלך כך וכך אלף וכיוצא בו אומרים לו ומה בכך, כלומר מה הנאה יש לך ומה צורך לך בוה, כגון אילו מותר בשבת. וזהו שאומרים מחשבין חשבונות שאין צריכין ואין מחשבין חשבונות שצריכין. כיצד אומר אדם לחבירו כך וכך פועלין כך וכך דינרין הוצאתי